

ID: 2545

Kontrola výkonu zaměstnání policistů

Forma kontroly výkonu zaměstnání policistů prostřednictvím operativní techniky není zásahem do ústavních práv občanů

Forma kontroly výkonu zaměstnání policistů prostřednictvím operativní techniky není zásahem do ústavních práv občanů

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13.6.2000, sp.zn. 7 Tz 116/2000)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci stížnosti pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněného L. P., nar. 15. 8. 1948, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 5 T 155/98 a podle § 268 odst. 2 tr. ř., § 269 odst. 2 tr. ř., § 270 odst. 1 tr. ř. tak, že rozsudkem Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 22. 11. 1999 sp. zn. 2 To 944/99 byl porušen zákon v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve prospěch obviněného L. P. Nejvyšší soud České republiky zároveň rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci a rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 21. 5. 1999 sp. zn. 5 T 155/98 z rušil a zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Okresnímu soudu v Novém Jičíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 21. 5. 1999 sp. zn. 5 T 155/98 byl obviněný L. P. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestný čin přijímání úplatku podle § 160 odst. 1, 3 tr. zák. a pro trestný čin přijímání úplatku podle § 160 odst. 2, 3 tr. zák., jichž se měl dopustit tím, že jako policejní inspektor služebně zařazený na 3. skupině dopravního inspektorátu Okresního ředitelství Policie České republiky v Novém Jičíně na svém pracovišti při výkonu služby
- v době od června 1996 do 19. 5. 1998 za přednostní přihlášení osobních motorových vozidel do evidence dopravního inspektorátu přijal od J. W. nejméně v deseti případech jako úplatky částky, jejichž výše dosáhla 6 000 Kč,
- dne 27. 4. 1998 při vyřizování žádosti J. M. o vrácení zadrženého řidičského průkazu požadoval od něho úplatek 800 Kč, přičemž ve skutečnosti převzal částku 1 000 Kč.

Proti rozsudku podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozsudkem ze dne 22. 11. 1999 sp. zn. 2 To 944/99 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám obviněného L. P. zprostil obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. a) tr. ř., a to pro oba trestné činy, které měly být spáchány skutky uvedenými v rozsudku Okresního soudu v Novém Jičíně.

Ministr spravedlnosti podal dne 17. 5. 2000 u Nejvyššího soudu v neprospěch obviněného L. P. stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci s tím, že oba soudy pochybily, pokud jako důkaz použitelný v řízení proti obviněnému L. P. odmítly poznatky získané při použití operativní techniky z řízení proti jiné osobě. Jinak ministr spravedlnosti poukázal na to, že trestná činnost obviněného L. P. byla prokazována výpovědmi svědků J. W. a J. M. z přípravného řízení, že tito svědci v hlavním líčení podstatně změnili své výpovědi ve prospěch obviněného a že to oba soudy nedůvodně považovaly za zpochybnění věrohodnosti původních výpovědí. Z dalšího obsahu a smyslu stížnosti pro porušení zákona vyplývá, že podle ministra spravedlnosti mohly být poznatky získané při použití operativní, byť použité proti jiné osobě než proti obviněnému, významným důkazem o trestné činnosti obviněného a o tom, že původní výpovědi svědků byly pravdivé. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil vytýkané porušení zákona, ke kterému došlo ve prospěch obviněného L. P., aby zrušil napadený rozsudek i další obsahově navazující rozhodnutí a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., tj. aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Z hlediska úplnosti důkazů, na jejichž podkladě oba soudy ve věci obviněného L. P. rozhodly, je podstatná otázka, zda jako důkaz byly přípustné poznatky získané použitím prostředků označených za operativní techniku, které ovšem bylo povoleno v trestní věci jiného obviněného než obviněného L. P. V tomto ohledu oba soudy vycházely z názoru, že když použití operativní techniky nebylo povoleno soudcem podle § 36 odst. 2, 3 zákona o Policii České republiky (zákon č. [283/1991](#) Sb. ve znění pozdějších zákonů) proti obviněnému L. P., nelze v řízení proti tomuto obviněnému použít jako důkaz poznatky získané operativní technikou použitou proti jiné osobě. Okresní soud v Novém Jičíně tedy hodnotil důkazy, aniž součástí okruhu hodnocených důkazů byly také poznatky získané použitím prostředků označených za operativní techniku. Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci se s tímto postupem Okresního soudu v Novém Jičíně ztotožnil. Rozhodnutí obou soudů vycházelo v uvažovaném ohledu z toho, že ve věci obviněného L. P. nebyly splněny zvláštní podmínky pro používání operativní techniky, jak jsou stanoveny v § 36 zákona o Policii České republiky. Tento úsudek obou soudů o nepřipustnosti poznatků získaných použitím prostředků označených za operativní techniku v řízení proti obviněnému L. P. však je mylný.

Pojem „operativní technika“ je v zákoně o Policii České republiky vymezen v § 35. V posuzované věci mělo jít o použití videokamery s odposlechem. Podle § 35 písm. c) zákona o Policii České republiky se operativní technikou pro účely tohoto zákona rozumí zejména elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické a jiné technické prostředky a zařízení anebo jejich soubory používané utajovaným způsobem při pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů v případě, že jsou užívány způsobem, kterým je zasahováno do ústavních práv občana.

Ze zákonné definice pojmu „operativní technika“ je zřejmé, že tento pojem je definován třemi okruhy atributů, které musí být splněny současně. První část uvedené definice vyjadřuje technickou charakteristiku používaných prostředků, zařízení a jejich souborů (elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické a jiné technické prostředky a zařízení anebo jejich soubory). Druhá část citované definice vyjadřuje způsob použití popsaných technických prostředků, zařízení a jejich souborů (utajované pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů). Třetí část

zmíněné definice vyjadřuje právní sféru, do které je operativní technikou zasahováno (do ústavních práv občana).

V posuzovaném případě byly naplněny první a druhá část definice pojmu „operativní technika“, protože šlo o elektrotechnické prostředky, za které je možné považovat videokameru s odposlechem, a protože šlo o utajený způsob pořízení obrazového a zvukového záznamu. Nebyla ale naplněna třetí část definice pojmu „operativní technika“, protože utajené pořízení obrazového záznamu použitými elektrotechnickými prostředky ve skutečnosti neznamenal žádný zásah do ústavních práv obviněného L. P.

Jestliže ustanovení § 35 zákona o Policii České republiky vymezuje pojem „operativní technika“ tak, že předpokladem je takový způsob použití popsanych technických prostředků, kterým „je zasahováno do ústavních práv občana“, pak to a contrario znamená, že zákon počítá i s případy, kdy se sice jedná o utajované použití uvedených technických prostředků, zařízení a jejich souborů, ale nezasahuje se tím do ústavních práv občana.

V této souvislosti je nutné zdůraznit, že otázka, zda použití uvažovaných technických prostředků, zařízení a jejich souborů je či není slučitelné s ústavně garantovanými právy a svobodami občanů, není vázána na utajený způsob použití, nýbrž na to, zda je zasaženo nějaké ústavně garantované právo nebo nějaká ústavně garantovaná svoboda občana. Nerozhoduje tedy samotná utajenost použití, ale právní povaha dotčené sféry. Jinými slovy řečeno, neústavnost použití technických prostředků, zařízení a jejich souborů nemůže být vyvozována pouze z toho, že byly použity utajeně, pokud zároveň nebyla splněna ta podmínka, podle které je nutné, aby šlo o zásah do ústavních práv občana.

I když z dosavadních výsledků řízení není zcela jasné, jaké konkrétní výsledky přineslo použití prostředků označených za operativní techniku ve vztahu k objasnění žalovaného jednání obviněného, skutečností je, že tyto prostředky byly použity v budově Okresního ředitelství Policie České republiky v Novém Jičíně, a to v místnosti, kde policisté vykonávají úřední úkony. Stalo se tak z podnětu Inspekce ministra vnitra, tedy rezortního orgánu. Vzhledem k tomu, že Policie České republiky je podřízena Ministerstvu vnitra (§ 3 odst. 1 zák. č. [283/1991](#) Sb. ve znění pozdějších zákonů), šlo o opatření nadřízeného orgánu, jehož smyslem bylo ověřit podezření z přijímání úplatků konkrétním policistou odlišným od obviněného. Při realizaci tohoto opatření ale byly získány také poznatky o jednání obviněného. Podstatou opatření, které spočívalo v utajeném použití prostředků označených za operativní techniku, tedy byla určitá skrytá forma kontroly toho, jak policisté vykonávají úřední úkony, zda je vykonávají předepsaným způsobem a zda při nich nedochází k porušování zákona nebo jiných předpisů upravujících činnost policistů. Tuto formu kontroly výkonu zaměstnání policistů nelze označit za zásah do ústavních práv občanů. Žádné z ústavně zaručených práv obviněného nemohlo být dotčeno.

Podle čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Podle čl. 10 odst. 2 Listiny každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. [209/1992](#) Sb.), která je podle čl. 10 Ústavy bezprostředně závazná a má přednost před zákonem, každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Osobní sféra obviněného, která je předmětem ochrany citovaných ustanovení,

nebyla nijak narušena. Do soukromí obviněného nebylo nijak zasaženo tím, že nadřízený orgán skrytě kontroloval způsob výkonu zaměstnání obviněného jako policisty na jeho pracovišti v budově policie. Na rozdíl od toho by o zásah do soukromí obviněného šlo zejména tehdy, pokud by prostředky operativní techniky byly utajeným způsobem použity např. v bytě nebo domě obviněného, v jeho vlastním motorovém vozidle apod.

Osobní svoboda obviněného (čl. 8 odst. 1 Listiny), resp. jeho právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5 odst. 1 Úmluvy) rovněž nebyly nijak zasaženy. Bez újmy zůstalo také právo obviněného, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno (čl. 10 odst. 1 Listiny). Nešlo ani o neoprávněné shromažďování, zveřejňování nebo jiné zneužívání údajů o osobě obviněného (čl. 10 odst. 3 Listiny). Nedotknutelnost obydlí obviněného (čl. 12 odst. 1 Listiny) také nebyla narušena. Porušeno nebylo ani listovní tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů (čl. 13 Listiny). Posuzovaná opatření nesměřovala nijak proti svobodě pohybu a pobytu obviněného (čl. 14 odst. 1 Listiny). Ostatní práva a svobody, které jsou předmětem ochrany na ústavněprávní úrovni a které jsou upraveny zejména v dalších ustanovení Listiny základních práv a svobod a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jsou takové povahy, že k nim posuzovaná opatření nemají vůbec žádný vztah.

Lze jen dodat, že soudy ve svých rozhodnutích ostatně ani neuvedly žádné konkrétní ústavní právo obviněného, které by mělo být použitím prostředků označených za operativní techniku zasaženo. Okresní soud v Novém Jičíně se sice zmínil o právu na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, avšak v jiné souvislosti, když zdůvodňoval své úvahy o tom, že se jednalo o období odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 tr. ř.) a že použití zvažovaného důkazu je podmíněno souhlasem obviněného analogicky podle § 88 odst. 4 tr. ř. Tyto úvahy však jsou v evidentním rozporu s tím, že tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením je výslovně chráněno v čl. 13 Listiny základních práv a svobod a že do tohoto tajemství nijak nebylo zasahováno. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 tr. ř. není možné připodobňovat k použití technických prostředků, jimiž jsou videokamera s odposlechem v určitém prostoru, jakým je kancelář, kde policisté provádějí úřední úkony. Videokamera s odposlechem zde není prostředkem kontroly telekomunikačního provozu (telefonu, telegrafu nebo jiného podobného zařízení) požívajícího ústavní ochrany podle čl. 13 Listiny základních práv a svobod, ale prostředkem kontroly dění v prostoru, na který se žádná ústavně zakotvená ochrana práv ve skutečnosti nevztahuje. V tom je tak podstatný rozdíl, že je vyloučena byť jen analogická aplikace ustanovení § 88 odst. 4 tr. ř.

Z uvedeného je zřejmé, že technické prostředky označené za operativní techniku v posuzovaném případě neměly charakter operativní techniky ve smyslu § 35 zákona o Policii České republiky, neboť byly používány způsobem, kterým nebylo zasahováno do ústavních práv občana. Proto se na použití těchto prostředků nevztahovaly zvláštní podmínky pro používání operativní techniky upravené v § 36 tohoto zákona. Nesplnění těchto podmínek tudíž nemůže být považováno za důvod, pro který by bylo možné z okruhu použitelných důkazů vyloučit poznatky získané použitím uvedených prostředků.

Okresní soud v Novém Jičíně porušil zákon ve prospěch obviněného v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů. Tím, že tento soud chybně zúžil okruh použitelných důkazů, založil stav, kdy jeho rozhodnutí bylo opřeno jen o část důkazů, které nebyly úplné a které proto nemohly být ani náležitě hodnoceny.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci sice zrušil rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně, byť správně tak měl učinit podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř., ale porušil zákon ve prospěch obviněného v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř., které upravuje podmínky, za nichž může sám ve věci rozhodnout odvolací soud. Tento soud nemohl ve věci sám rozhodnout, protože rozhodnutí nebylo možné učinit na podkladě skutkového stavu, který by byl správně zjištěn v rozsudku soudu prvního stupně, resp. doplněn důkazy provedenými před odvolacím soudem.

Nejvyšší soud proto vyslovil zjištěné porušení zákona, zrušil rozsudky obou soudů, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením rozsudků pozbyla podkladu, a přikázal Okresnímu soudu v Novém Jičíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Při novém projednání věci Okresní soud v Novém Jičíně provede důkaz příslušnými videozáznamy a audiozáznamy, které se mají týkat jednání kladeného obviněnému za vinu v obžalobě, případně i další důkazy, ukáže-li se jejich potřeba. Poté všechny důkazy jednotlivě, ve vzájemných souvislostech a v celém souhrnu zhodnotí tak, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., a znovu ve věci rozhodne.

Tento rozsudek Nejvyššího soudu není v rozporu s rozhodnutím č. [33/1995](#) Sb. rozh. tr., na které se odvolával obviněný ve svém vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona. Podle citovaného rozhodnutí magnetofonové záznamy rozhovorů osob, které byly pořízeny v rozporu se zákonem, jsou důkazem absolutně neúčinným, přepisy takových záznamů nelze zařazovat do trestního spisu, a pokud již k tomu dojde, nelze je, stejně jako samotné záznamy, použít v trestním řízení jako důkaz. Citované rozhodnutí se týká případu, kdy z okruhu použitelných důkazů byly vyloučeny magnetofonové záznamy a přepisy těchto záznamů, které pořídili pracovníci býv. Federální bezpečnostní informační služby v situaci, v níž záznamem rozhovorů osob zasáhli do soukromí účastníků rozhovorů, aniž tu bylo předchozí písemné povolení prokurátora k použití zpravodajské techniky. Naproti tomu posuzovaný případ obviněného L. P. se vyznačuje tím, že použití prostředků označených za operativní techniku nebylo zásahem do ústavních práv občana, zejména ne do sféry soukromí obviněného.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)